

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții — Analiza anuală a creșterii pentru 2017

[COM(2016) 725 final]

(2017/C 173/13)

Raportor: **domnul Etele BARÁTH**

Sesizare	Comisia Europeană, 8.12.2016
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Subcomitetul competent	SC/046
Data adoptării în subcomitet	17.1.2017
Data adoptării în sesiunea plenară	22.2.2017
Sesiunea plenară nr.	523
Rezultatul votului	181/5/36
(voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	

Cooperare, responsabilitate și flexibilitate

1. Concluzii și recomandări

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) sprijină prioritățile stabilite în analiza anuală a creșterii (AAC) pentru 2017 a Comisiei Europene, și anume faptul că se acordă întâietate sprijinirii creării de locuri de muncă și creșterii economice, prin intermediul celor trei piloni ai AAC: continuarea reformelor structurale, garantarea unor politici bugetare responsabile și stimularea investițiilor. Această analiză anuală este un punct de plecare adecvat pentru lansarea procesului semestrului european și pentru elaborarea ulterioară a „recomandărilor specifice fiecărei țări”.

1.2. Semestrul european este considerat un instrument adecvat pentru a realiza progrese suplimentare în ceea ce privește politicile și reformele, obiectivele finale fiind redresarea și ocuparea forței de muncă. AAC pentru 2017 scoate în evidență cele mai stringente priorități economice și sociale, formulând și recomandări specifice; cu toate acestea, CESE ia foarte în serios aspectele negative ale normelor Pactului de stabilitate și de creștere și recomandările specifice fiecărei țări, aplicate la nivel național, pentru a stabili orientarea bugetară a zonei euro.

1.3. AAC recunoaște existența a numeroase evoluții pozitive și semne de redresare în UE. Investițiile și-au reluat creșterea, din 2013 până în prezent au fost create 8 milioane de noi locuri de muncă, obiectivul constând într-o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % este aproape atins, există îmbunătățiri structurale în funcționarea pieței forței de muncă, iar în unele state membre s-a redus ușor nivelul mediu al deficitului public.

1.4. Comitetul este de acord că baza menținerii modului european de viață este asigurarea unui viitor economic promițător pentru toți, dar consideră că sunt necesare eforturi suplimentare pentru atingerea acestui scop. AAC afirmă în mod deschis că redresarea este încă fragilă. Rata șomajului rămâne ridicată, riscul de sărăcire chiar a crescut, ratele de creștere a PIB-ului și a productivității sunt prea scăzute, iar investițiile rămân, în mod îngrijorător, la nivelurile dinaintea crizei. Există în continuare dezechilibre semnificative și riscuri extinse în cadrul zonei euro și în UE, în general.

1.5. De asemenea, CESE consideră că globalizarea, dar și evoluțiile demografice și tehnologice, îndeosebi digitizarea, sunt motoare puternice ale schimbării, de care ar trebui să beneficieze toată lumea. Investițiile în cunoștințe, inovare, educație și TIC – pârghiile creșterii – trebuie să cumuleze cele mai semnificative eforturi.

1.6. Comitetul este de acord cu obiectivele legate de egalitate, echitate și incluziune și atrage atenția asupra importanței unor politici coordonate și a reformelor.

1.7. În același timp, CESE observă că o mai mare integrare este crucială pentru atingerea obiectivelor comune și remedierea deficiențelor. O garanție în acest sens o reprezintă guvernarea europeană bazată pe colaborare, responsabilă și caracterizată de disciplină și, totodată, de flexibilitate. Semestrul european este dovada că stabilirea de parteneriate la nivel înalt între statele membre este o modalitate eficientă de a ieși din criză.

1.8. În principiu, CESE este de acord atât cu misiunile formulate în analiza anuală a creșterii pentru 2017, cât și cu repartizarea sarcinilor între Comisia Europeană și statele membre. CESE își reiterează propunerea deja formulată în evaluarea sa privind analiza anuală a creșterii pentru 2016, referitoare la îmbogățirea semestrului european. Pe lângă creșterea investițiilor, reformele structurale și consolidarea echilibrului macroeconomic, printre principalele obiective se numără înregistrarea de progrese din perspectiva indicatorilor care merg „dincolo de PIB”, și anume valorile-țintă în materie socială, de mediu și de durabilitate.

1.9. Comitetul este de părere că numai un sistem de indicatori cuprinzător, cum ar fi cel actual, care poate lua în considerare inclusiv impactul social și impactul asupra mediului (RIB – rezultatul intern brut), va fi efectiv în măsură să evidențieze creșterea economică reală, axată pe rezultate.

1.10. CESE consideră că este indispensabilă o sinteză clară și inteligibilă a orientărilor politice și strategice care vizează viitorul apropiat și cel pe termen mai lung. Este necesar ca prioritățile Comisiei Juncker și obiectivele pentru 2030 bazate pe Strategia Europa 2020, care conțin și provocările în domeniul dezvoltării durabile, să configureze împreună procesele de dezvoltare.

1.11. Cea mai recentă prognoză ⁽¹⁾ a Comisiei Europene arată că dezvoltarea economică a statelor membre ale UE în perioada 2016-2018 nu va fi substanțial diferită față de 2015 și că principala sursă de creștere va fi mai curând consumul decât investițiile. Această perspectivă, legată de nivelul scăzut de creștere și de investiții, nu este promițătoare. Cu atât mai mult cu cât creșterea cererii interne rămâne la fel de importantă ca întotdeauna în ceea ce privește stimularea investițiilor.

1.12. Dacă se ține seama și de limitările în materie de competențe ale Uniunii, se impune o mai strânsă coordonare a tuturor instrumentelor de politică socială. Un sistem bine conceput de parametri de referință, care ar urma să fie propus în contextul viitorului pilon european al drepturilor sociale, ar putea stimula procesul de reformă și asigura o mai bună coordonare a politicilor sociale în cadrul semestrului european.

1.13. Analiza gradului de adecvare dintre politica tradițională de coeziune – care face în prezent obiectul unei evaluări la jumătatea perioadei – și finanțarea acesteia (fondurile ESI), pe de o parte, și noile instrumente de investiții (FEIS), pe de altă parte, trebuie să reprezinte una dintre misiunile analizei anuale a creșterii. Având în vedere că este vorba despre unul dintre cele mai dinamice sisteme de cooperare dintre Uniunea Europeană și statele membre, trebuie să se asigure o mai bună coordonare, inclusiv în punerea sa în aplicare. Este necesară coordonarea modalităților de realizare a îmbunătățirilor.

1.14. Pactul de stabilitate și de creștere reprezintă unul dintre principalii piloni ai funcționării semestrului european. O dezvoltare durabilă pe termen lung din punct de vedere economic, social și de mediu trebuie să se întemeieze pe politici bugetare adecvate și coordonate la nivelul UE și pe funcționarea transparentă și previzibilă a sistemelor financiare.

1.15. CESE atrage atenția asupra faptului că transformările structurale impuse de obiectivul dezvoltării durabile necesită resurse importante, care nu vor fi disponibile fără o utilizare mai eficientă a resurselor bugetare și o creștere considerabilă a investițiilor.

1.16. Acest nou fond european, FEIS, permite majorarea substanțială a resurselor în sectoarele productive și ale infrastructurilor fizice, însă faptul că nivelurile investițiilor publice și sociale rămân cu mult sub ceea ce este necesar reprezintă o chestiune foarte problematică. În acest sens, trebuie garantată o flexibilitate bugetară suficientă.

1.17. CESE recomandă călduros să se acorde prioritate investițiilor în sistemele de educație, de formare, de sănătate, precum și în celelalte sisteme de asistență socială, mai ales în regiunile aflate sub nivelul mediu de dezvoltare.

⁽¹⁾ Comisia Europeană: Prognoza economică, iarna 2017 – Sinteza, 13 februarie 2017.

1.18. Guvernanța europeană trebuie să se caracterizeze atât printr-o asumare în comun, cât și printr-o flexibilitate rezonabilă. Pe de o parte, Comitetul consideră că evaluarea la jumătatea perioadei a bugetului Uniunii, redefinirea obiectivelor, creșterea semnificativă a părții de resurse și venituri proprii și îmbunătățirea eficacității și eficienței punerii în aplicare ar putea contribui la elaborarea unui sistem în cadrul căruia flexibilitatea ar putea să fie privită și ca un mod de a acoperi riscurile. Pe de altă parte, îmbunătățirea condițiilor de pe piață și reglementarea inteligentă pot stimula competitivitatea economiei europene în sens larg (inclusiv din punct de vedere economic, social și ecologic).

2. Context

2.1. Mai mult decât voința politică comună de a construi viitorul, factorii care asigură astăzi efectiv coeziunea Uniunii Europene sunt garanțiile juridice și obligația unei cooperări economice. Uniunea este divizată și încă se confruntă cu mai multe tipuri de crize care se repetă. Votul privind Brexit-ul și incertitudinea care a decurs de aici dovedesc acest lucru cu prisosință. Deși impasul politic este mai mare decât cel economic, există încă disparități economice considerabile, în ciuda redresării care se face simțită în unele state membre.

2.2. Criza migrației transmite un mesaj tragic, cu răsunet mondial, care impune Europei nu numai să își onoreze obligațiile umanitare, ci și să își mențină sistemele societale și sociale și să își consolideze rolul pe care îl joacă dincolo de frontierele continentului.

2.3. În ceea ce privește funcționarea Uniunii, s-a adâncit discrepanța dintre percepția societății și realitate. Relațiile de parteneriat stabilite între societatea civilă și organizațiile sale, pe de o parte, și sistemul instituțional al Uniunii, pe de altă parte, nu sunt nici pe departe satisfăcătoare, iar europenii simt că situația se înrăutățește. Cetățenii și întreprinderile mici, mijlocii sau mari sunt în așteptarea unor inițiative eficace.

2.4. Forțele politice care pun în opoziție cerințele reale sau ipotetice de independență națională și acquis-ul comun își consolidează poziția. În politica cotidiană, accentul se pune, din nefericire, mai degrabă pe diferențe, decât pe interacțiuni.

2.5. Încă de la formularea propunerilor în cadrul evaluării la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, a devenit indispensabil, pentru materializarea valorilor europene și satisfacerea intereselor Uniunii, să se consolideze procesul de dezvoltare care afectează în mod direct cetățenii europeni și instrumentele conexe.

2.6. Criza economică și scăderea investițiilor generată de aceasta au fisurat unitatea dintre statele membre, fondată pe creștere, și au determinat tensiuni tot mai accentuate. Decalajul de dezvoltare dintre statele membre și, mai ales, dintre anumite regiuni, este în creștere, în pofida obiectivului fundamental al Uniunii.

2.6.1. În plus, normele privind deficitele bugetare stabilite în 2005 ar trebui să fie adaptate la situația economică și socială actuală din UE și să țină seama de faptul că anumite cheltuieli publice, cum ar fi cele pentru educație, trebuie eliminate din calcularea deficitului, deoarece sunt investiții importante pentru viitor.

2.7. Deși atractivitatea Uniunii Europene este considerabilă, aceasta nu și-a reluat încă pe deplin rolul de pol de atracție pentru investitori. În ceea ce privește investițiile productive, UE pierde treptat teren în raport cu Statele Unite. Țările care rămân în urmă le frânează pe cele mai dinamice. Diminuarea nivelurilor de productivitate și deficiențele procesului de inovare reduc nivelul valorii adăugate europene în cadrul concurenței globale.

2.8. În unele țări, investițiile productive sunt în scădere, în pofida unui excedent bugetar substanțial. Aceasta constituie un obstacol în calea recuperării întârzierilor. Reacțiile sunt lente și birocratice.

2.8.1. Cu toate acestea, CESE apreciază că, pentru a crea condițiile de trecere la o economie durabilă, propice combaterii schimbărilor climatice, este nevoie atât de investiții, cât și de consum. Stimularea competitivității europene presupune conceperea de noi cursuri de formare și crearea de locuri de muncă.

2.9. În 2014, Comisia Europeană a lansat o nouă paradigmă de dezvoltare economică. Obiectivele formulate, și anume crearea de locuri de muncă și promovarea creșterii economice, consolidarea pieței unice europene, simplificarea sistemului de reglementare economică, consolidarea principalelor succese ale UE, piața energiei, sprijinirea investițiilor pe piața digitală și a serviciilor digitale, gestionarea cu prioritate a rețelelor intelectuale și fizice care interconectează Europa și creșterea responsabilității față de mediu pot oferi o dinamică nouă, crucială pentru economie.

2.10. Măsurile adoptate pentru aplicarea programului, activitățile realizate în cadrul programului REFIT, Fondul european pentru investiții strategice și cadrul instituțional aferent par a confirma corectitudinea intențiilor. Dar, după cum s-a indicat deja, aceste perspective de creștere nu sunt suficiente.

2.11. Lipsa unor politici bugetare orientate spre creștere în țările afectate de un nivel ridicat al datoriei publice și al deficitelor bugetare, cauzat în unele cazuri mai degrabă de colapsul sectorului financiar-bancar, decât de cheltuieli publice necontrolate, s-a dovedit contraproductivă și a contribuit la adâncirea decalajului dintre țările cu excedent și cele cu deficit. În unele cazuri, ar fi poate mai util să se acorde mai mult timp pentru a permite o ajustare graduală, deoarece creșterea economică joacă un rol-cheie în reducerea ponderii deficitului și a datoriei.

2.12. Trebuie pus în aplicare un set de instrumente de dezvoltare care să asigure creșterea, să încurajeze ajustarea simetrică în UE și să atenueze tensiunile sociale. Semestrul european permite planificarea unui proces diferențiat în funcție de țară și controlarea activității de punere în aplicare, însă acest proces nu joacă decât un rol întâmplător în ceea ce privește stabilirea orientării bugetare a zonei euro, lucru clar menționat în comunicarea Comisiei privind politica economică a zonei euro [COM(2016) 726 final].

2.13. Principalele obiective ale Strategiei Europa 2020 rămân valabile. Cifrele privind șomajul sunt, în continuare, inacceptabile, indicând existența a peste 22 de milioane de șomeri în Uniune și a peste 17 milioane în zona euro. Numărul persoanelor care trăiesc la limita sărăciei sau care sunt amenințate de sărăcie depășește 122 de milioane. Lipsa de perspective în cazul tinerilor este un impediment major în ceea ce privește reînnoirea Europei în viitor. Mobilitatea forței de muncă este scăzută. Sistemul de învățare pe tot parcursul vieții nu ocupă încă un loc central în cadrul politicilor. Tendințele actuale, care se îndepărtează de obiective, nu sunt încurajatoare. În prezent sunt în vigoare peste 70 de directive privind drepturile sociale. În avizul său privind pilonul european al drepturilor sociale, CESE este de părere că, în contextul pregătirii analizei anuale a creșterii, o convergență în sens ascendent ar trebuie stabilită drept obiectiv în materie de drepturi sociale în Europa. De asemenea, Comitetul subliniază necesitatea asigurării creșterii și a competitivității în întreaga UE. În acest context, el evidențiază și nevoia de corelare a politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă ⁽²⁾.

3. Observații specifice

3.1. Investiții

3.1.1. În analiza anuală a creșterii, Comisia Europeană acordă un loc central listei măsurilor ce urmăresc dezvoltarea pe viitor a sistemului financiar, acestea fiind importante mai ales pentru consolidarea funcționării sectorului, sporirea eficienței FEIS, eliminarea barierelor din calea investițiilor și creșterea ponderii economiei europene în lume.

3.1.2. CESE recunoaște importanța fundamentală a creării unei uniuni a piețelor de capital, și a altor condiții-cadru pentru îmbunătățirea condițiilor de finanțare, dispersarea riscului și creșterea posibilităților de acces la credite, în special prin eliminarea obstacolelor cu care se confruntă sectorul IMM-urilor, precum și importanța transpunerii în practică a principiului egalității de șanse.

3.1.3. Exemple în acest sens sunt Regulamentul privind fondurile cu capital de risc și dezvoltarea în continuare a fondurilor de antreprenoriat social, inițiativa „a doua șansă” pentru întreprinzătorii în dificultate, îmbunătățirea proceselor de insolabilitate și instituirea de sisteme de restructurare preventivă. Încurajarea participării băncilor și creșterea eficienței lor operaționale trebuie să fie unul dintre pilonii dezvoltării activităților de investiții.

3.1.4. Toate semnele arată că Fondul european pentru investiții strategice – a cărei extindere a făcut deja obiectul unei decizii – are un efect stimulator major asupra pieței europene a investițiilor. Acest lucru se poate dovedi extrem de util în atingerea obiectivelor pentru 2030, care conțin și criterii privind dezvoltarea durabilă. Trecerea treptată la o economie circulară cu emisii scăzute de carbon va crea noi locuri de muncă, mai ales în sectorul serviciilor, iar produsele care vor trebui să corespundă criteriilor de durabilitate ar putea deschide noi perspective în domeniul inovării.

⁽²⁾ SOC/542 (JO C 125, 21.4.2017, p. 10).

3.1.5. Comitetul a subliniat deja în unele avize anterioare că finalizarea uniunii energetice și strategia privind piața unică digitală vor crea oportunități extraordinare de investiții. Dinamizarea acestor domenii depinde inclusiv de acordurile comerciale internaționale, dintre care unele ar putea fi afectate negativ de schimbarea pozițiilor în politica mondială, precum și de ușurința accesului la piețe care derivă din acestea.

3.1.6. CESE consideră că este esențial ca fondurile structurale să poată fi utilizate în prezent în mai mare măsură pentru a susține educația, formarea și mobilitatea pe care o presupun acestea.

3.2. *Continuarea reformelor structurale*

3.2.1. CESE este de acord cu angajamentul de punere în aplicare a reformelor structurale în mod diferențiat, așa cum s-a convenit. Trebuie așadar ca nivelurile european și național să fie înzestrate cu mijloacele pe care le presupune acest lucru.

3.2.2. CESE este de acord cu opinia Parlamentului European, potrivit căreia o piață a muncii flexibilă și care funcționează bine este o condiție pentru apariția unei conjuncturi economice favorabile. În același timp, Comitetul consideră necesară consolidarea dimensiunii sociale a pieței unice europene.

3.2.3. Recomandările specifice fiecărei țări trebuie puse în aplicare având grijă să se respecte capacitățile bugetare ale statelor membre cărora li se adresează, pentru ca acestea să poată elabora politici de promovare a creșterii și incluziunii sociale.

3.2.4. CESE salută lansarea de către Comisia Europeană, în martie 2016, a unei consultări privind un pilon european al drepturilor sociale, și este de acord cu faptul că dezvoltarea economică ar trebui să ducă la un progres și la o coeziune socială sporite. Statele membre cu cele mai bune performanțe din punct de vedere economic au elaborat politici sociale mai ambițioase și mai eficiente, dar, în general, competitivitatea și dimensiunea socială trebuie întărite în Europa.

3.2.5. Reformele puse în aplicare în statele membre trebuie să asigure accesul la servicii și prestații de calitate. Astfel, creșterea calității educației, a formării, a asistenței medicale, a locuințelor și a structurilor de îngrijire a copilului este o condiție indispensabilă pentru dezvoltarea economică și va avea un impact direct asupra evoluției stilului de viață și asupra incluziunii sociale.

3.2.6. Rolul partenerilor sociali este deosebit de important în proiectarea, elaborarea și punerea în aplicare a reformelor structurale. El trebuie să aibă la bază în primul rând un nou început pentru dialogul social, care derivă din cel curent, dar dispune de instrumente de participare consolidate. Angajamentul social responsabil depinde în mare măsură de o comunicare clară și directă, iar CESE salută faptul că Comisia și-a anunțat intenția de a-i implica pe partenerii sociali în mod profund și sistematic în ciclul semestrului european.

3.2.7. Proiectarea și punerea în aplicare coerentă a reformelor ar permite și creșterea rolului pe care îl are dimensiunea socială în cadrul semestrului european. Instrumentele și metodologia politicii economice trebuie completate cu o viziune axată pe rezultate, cu impact pe termen lung, și cu valori sociale care să reflecte și preocuparea pentru durabilitate.

3.2.8. Introducerea unui sistem de stimulente care să creeze condiții de concurență echitabile, să sprijine și mai mult creșterea și să reducă posibilitatea de abuz ar trebui să facă parte integrantă din reforme.

3.3. *Politici bugetare favorabile*

3.3.1. Punerea în aplicare și monitorizarea aplicării dispozițiilor Pactului de stabilitate și de creștere, precum și a impactului acestora asupra economiei fiecărui stat membru, constituie elemente importante ale procesului semestrului european. Este regretabil faptul că acest proces s-a dovedit un instrument unilateral, care interzice un nivel ridicat al datoriei și al deficitelor și instituie sancțiuni, dar prevede doar o simplă reducere a excedentului ridicat. CESE este de acord cu flexibilitatea, în special atunci când aceasta permite investițiilor publice să dinamizeze sectoarele care sunt de utilitate inclusiv pe termen lung (educație, formare și asistență medicală).

3.3.2. CESE consideră totuși că este esențial ca aplicarea Pactului de stabilitate și de creștere să fie completată prin introducerea unei proceduri pentru corectarea dezechilibrelor sociale – comparabilă cu procedura existentă în materie de dezechilibre macroeconomice –, care să indice și să analizeze efectele sociale ale activităților economice în statele membre. După cum s-a menționat mai sus, trebuie acordată o atenție specială deficitelor bugetare naționale, atunci când acestea sunt legate de investiții pentru viitor, cum ar fi educația, sau de investiții care vizează crearea condițiilor necesare pentru tranziția la o economie durabilă, propice combaterii schimbărilor climatice.

3.3.3. CESE salută consolidarea rolului Băncii Centrale Europene și eforturile depuse de Comisie pentru a crea o orientare bugetară pozitivă pentru zona euro, care să vină în sprijinul politicii monetare. CESE recunoaște rolul important jucat de BCE în reinstaurarea stabilității după criză. Acțiunile sale trebuie însoțite de măsuri mai ferme, menite să accelereze ritmul creșterii economice și al creării de locuri de muncă. În acest context, CESE este profund îngrijorat și dezamăgit de faptul că Consiliul a respins recomandarea Comisiei referitoare la o orientare fiscală pozitivă în zona euro.

3.3.4. Nivelul scăzut al ratelor dobânzilor întâlnit în prezent oferă statelor membre posibilitatea de a crește investițiile publice în paralel cu reducerea gradului lor de îndatorare. CESE consideră că, în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere, revizuirea intermediară a bugetului UE, planificarea următoarei perioade de programare și introducerea unui „buget al UE orientat spre rezultate”, ar trebuie să ofere oportunitatea adoptării unor practici originale de investiții, care să sprijine creșterea economică și să asigure o durabilitate pe termen lung.

3.3.5. Previziunile analizei anuale a creșterii pentru 2017 dobândesc o importanță deosebită din perspectiva analizei evoluției structurale a societății europene. Eforturile de atenuare a efectelor negative ale îmbătrânirii asupra societății împovărează din ce în ce mai mult bugetele statelor membre. Trebuie din nou subliniate importanța formării și a recalificării, rolul de prevenire pe care îl joacă sectorul sănătății și necesitatea de a reforma sistemul de asistență socială.

4. Observații generale

4.1. Este absolut necesară și, în același timp, urgentă conceperea în detaliu și punerea în aplicare a unui program prioritar de consolidare a sistemului financiar al zonei euro. Însă acest lucru nu ar trebui să aibă drept rezultat adâncirea decalajului dintre țările Europei.

4.2. Prima perioadă de dezvoltare cu două viteze anunțată de cei „cinci președinți” și vizând realizarea uniunii economice și monetare europene se termină în 2017. O carte albă va pregăti a doua etapă. În contextul creat de Brexit, consolidarea celor patru uniuni – economică, bugetară, financiară și politică – capătă o importanță cu totul deosebită. Pentru perioada ulterioară Brexit – ului, pare esențial să se revizuiască capacitățile financiare în sens crescător.

4.2.1. Dacă, până acum, în centrul atenției se afla consolidarea sistemului economic și financiar din zona euro – prin constituirea de consilii ale concurenței și ale productivității, consolidarea uniunii bancare și ajungerea la un acord privind cel de-al treilea pilon al acesteia (sistemul de asigurare a depozitelor – EDIS), crearea unui organ responsabil cu asigurarea respectării disciplinei bugetare și realizarea de progrese pe calea unei cooperări strânse pe piața de capital –, intenția de a institui o cooperare politică trebuie și ea să devină mai pregnantă.

4.2.2. Această situație îi încurajează în mod clar pe conducătorii Uniunii să definească o orientare strategică generală fondată pe o politică economică flexibilă. Conform Tratatului de la Lisabona și cadrului normativ care guvernează punerea în aplicare a acestuia, o astfel de orientare va ține seama într-o mai mare măsură de particularitățile societale și sociale, precum și de capacitatea de rezistență a fiecărei țări, chiar și în cazurile în care acordurile de reglementare a economiei și instrumentele acestora funcționează în mod adecvat

(atitudinea mai suplă adoptată recent de Franța, Spania sau Portugalia în ceea ce privește reducerea deficitelor bugetare reflectă clar această posibilă evoluție).

4.3. În cursul perioadelor bugetare și financiare precedente, cerința privind evidențierea unei „valori adăugate europene” a dobândit o importanță semnificativă în cadrul definirii programelor și a misiunilor. Diferitele programe susținute din fonduri europene au vizat tot mai mult o cooperare concretă între statele membre ale Uniunii, în cadrul căreia eforturile comune au avut un rezultat mai bun decât cel care ar fi putut fi obținut la nivel strict național (Mecanismul pentru interconectarea Europei, Orizont 2020 etc.) sau au contribuit la convergența intereselor comune europene de la nivel local și național (combaterea șomajului și a sărăciei, dezvoltarea infrastructurii, dezvoltarea regională și urbană etc.). Amploarea resurselor disponibile nu este totuși proporțională cu cea a sarcinilor care trebuie îndeplinite.

4.4. Armonizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 a beneficiat, de asemenea, de o atenție considerabilă în cadrul recomandărilor specifice fiecărei țări, formulate în cursul procesului semestrului european. Pe lângă reformele bugetare și structurale, programele de reformă ale statelor membre au trebuit să includă și obiective specifice și să precizeze modalitățile de realizare a acestora. Cei trei piloni ai Strategiei Europa 2020 – o Europă inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii – și sistemul de indicatori ai acesteia vor continua să servească drept referință pentru răspunsurile care vor trebui date noilor provocări ce vor apărea până în 2030.

4.5. Obiectivele durabilității pe termen lung din punct de vedere social și de mediu trebuie să joace un rol mai important în cadrul mecanismului semestralului european. Acest proces va putea favoriza dialogul cu privire la chestiuni esențiale, cum ar fi promovarea diferitelor investiții în sectorul social și în cel public, luarea în considerare a investițiilor rentabile pe termen lung în calculul deficitului bugetar sau chiar dezvoltarea unei structuri instituționale în serviciul bunăstării cetățenilor. Trebuie să fie stabilită o nouă „regulă de aur”, care să definească ce anume este consumul și ce sunt investițiile. Este posibil să se instituie condițiile necesare în acest scop prin analizarea posibilității de revizuire a mecanismelor bugetului Uniunii și de sporire a surselor de venituri proprii.

4.6. O mai bună repartizare a sentimentului de asumare, de la stadiul definirii misiunilor la cel al punerii lor în aplicare, precum și o recunoaștere a rolului tot mai important al beneficiarilor finali au o importanță deosebită în cadrul acestei concertări. Rolul parlamentelor naționale trebuie consolidat, iar preocupările lor în materie de subsidiaritate trebuie luate în considerare.

4.7. Nu există o viziune comună asupra viitorului, nici voință politică comună și nici capacitate de guvernanță comună. Dispozitivul juridic este complex, iar participarea partenerilor sociali și a societății civile este doar formală, ceea ce reflectă clar lipsa sprijinului public. Această situație sporește deficitul democratic și subminează încrederea.

4.8. La ora actuală, două mari seturi de instrumente și de instituții economico-financiare foarte diferite, fiecare cu propria procedură, influențează procesul de dezvoltare. Ar trebui consolidată complementaritatea dintre aceste seturi de instrumente și instituții, definirea de orientări nefiind suficientă în acest scop. Este necesară o soluție sistemică.

4.8.1. Este vorba, în primul rând, de tradiționalele fonduri structurale și de investiții europene (fondurile ESI), care urmăresc să consolideze coeziunea. Ele îmbracă forma ajutoarelor pentru investiții și dezvoltare, modernizate în permanență, dar cu caracter neschimbat, și sunt disponibile mulțumită redistribuirii bugetului Uniunii, alimentat din contribuțiile celor mai dezvoltate state membre. În unele cazuri, aceste fonduri nu sunt apreciate la justa lor valoare de către beneficiari, fiind considerate un drept implicit.

4.8.2. În cadrul evaluării la jumătatea perioadei prevăzută de procesul cadrului financiar (CFM) pe șapte ani, care se desfășoară până în 2020, este indispensabilă completarea și simplificarea reglementării, pentru a favoriza complementaritatea menționată mai sus.

4.8.3. Aceasta este perspectiva în care se înscriu propunerile Comisiei Europene ce vizează consolidarea obiectivelor financiare, stimularea investițiilor, gestionarea fluxurilor de migranți sau chiar reducerea șomajului în rândul tinerilor.

4.8.4. Consolidarea flexibilității și simplificarea reglementării în materie de acces la finanțare reprezintă elemente-cheie.

4.8.5. Al doilea set de instrumente pentru realizarea „planului Juncker” este Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), un nou instrument financiar axat pe piață, care oferă posibilitatea susținerii capitalului de risc și mobilizează fonduri publice, bancare și private. Valoarea FEIS atinge deja 500 de miliarde EUR, iar perioada sa de referință se întinde până în 2020. FEIS ar putea juca un rol important în următoarea perioadă de programare.

4.9. Noul mecanism de guvernanță astfel creat trebuie integrat în viitoarea guvernanță axată pe dezvoltare. Sincronizarea acestor două sisteme de finanțare ar trebui să aibă loc, la fel de bine, la nivelul fiecărui stat membru. Pe termen mai lung, ar fi oportună combinarea celor două mecanisme de guvernanță.

4.10. CESE consideră încurajatoare noua comunicare a Comisiei Europene, care rezumă, pentru perioada de până în 2030, activitățile strategice de orientare efectuate până în prezent și capabile să răspundă provocărilor privind durabilitatea.

4.11. Misiunile din cadrul noului proces de programare ar trebui să se concentreze pe un număr redus de obiective clare. Punerea în aplicare presupune utilizarea unui nou instrument strategic în cadrul Comisiei Europene, adică a unui sistem de guvernanță fondat pe coordonare, care să țină seama totodată de controlul social.

4.12. Pe baza evaluării eficacității și eficienței diferitelor instrumente financiare, pare deja necesar să se formuleze o propunere pentru perioada de până în 2030, în favoarea unei mai bune repartizări a sarcinilor între obiectivele de coeziune tradiționale și investițiile realizate după logica pieței. Mecanismul de evaluare a proiectelor legat de FEIS oferă ajutor metodologic de calitate, și în cazul utilizării instrumentelor de coeziune tradiționale.

4.13. Pentru a îmbunătăți eficacitatea și eficiența fondurilor ESI, trebuie consolidată structura instituțională a parteneriatului, și deschisă tuturor cetățenilor europeni, în virtutea dreptului de participare publică. Acestora ar trebui să li se garanteze posibilitatea de a avea acces la informații relevante și de a participa la deciziile privind planificarea și punerea în aplicare. De asemenea, ei ar trebui să își poată face cunoscută opinia în ceea ce privește proiectele de programe, de achiziții publice și de rapoarte de evaluare.

Bruxelles, 22 februarie 2017.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Georges DASSIS

ANEXĂ
la AVIZUL

Comitetului Economic și Social European

Următoarele puncte din avizul subcomitetului, care au fost înlocuite cu amendamente adoptate de Adunare, au obținut cel puțin o pătrime din voturile exprimate [articolul 54 alineatul (4) din Regulamentul de procedură]:

(a) Punctul 1.9:

„Comitetul este de părere că numai un sistem de indicatori complex, care să poată lua în considerare inclusiv impactul social și impactul asupra mediului (RIB – rezultatul intern brut), va fi efectiv în măsură să evidențieze creșterea economică reală, axată pe rezultate.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 111

Voturi împotriva: 109

Abțineri: 13

(b) Punctul 2.13:

„Principalele obiective ale Strategiei Europa 2020 rămân valabile. Cifrele privind șomajul sunt, în continuare, inacceptabile, indicând existența a peste 22 de milioane de șomeri în Uniune și a peste 17 milioane în zona euro. Numărul persoanelor care trăiesc la limita sărăciei sau care sunt amenințate de sărăcie depășește 122 de milioane. Lipsa de perspective în cazul tinerilor este un impediment major în ceea ce privește reînnoirea Europei în viitor. Mobilitatea forței de muncă este scăzută. Sistemul de învățare pe tot parcursul vieții nu ocupă încă un loc central în cadrul politicilor. Tendințele actuale, care se îndepărtează de obiective, nu sunt încurajatoare. În prezent sunt în vigoare peste 70 de directive privind drepturile sociale. «CESE subliniază necesitatea creșterii și a competitivității în întreaga UE. În acest context, Comitetul subliniază nevoia de corelare a politicilor economice, sociale și de ocupare a forței de muncă»⁽³⁾.”

⁽³⁾ Avizul CESE privind pilonul european al drepturilor sociale (SOC/542) (JO C 125, 21.4.2017, p. 10).

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 145

Voturi împotriva: 62

Abțineri: 14

(c) Punctul 3.2.2:

„CESE este de acord cu opinia Parlamentului European, potrivit căreia o piață a muncii flexibilă și care funcționează bine este o condiție pentru apariția unei conjuncturi economice favorabile. CESE observă că Uniunea Europeană este cea mai avansată zonă de pe glob în ceea ce privește serviciile sociale.”

Rezultatul votului:

Voturi pentru: 141

Voturi împotriva: 65

Abțineri: 16